

Inhoud

Woord vooraf	9
Deel I Achtergronden	11
1 Psychosociale zorg in de oncologie <i>Mecheline van der Linden en Josette Hoekstra-Weebers</i>	13
2 Signaleren van distress en detecteren van behoefte aan zorg <i>Josette Hoekstra-Weebers</i>	23
3 Psychologische interventies voor mensen met kanker en hun naasten <i>Eline Aukema, Christine Brouwer-Dudok de Wit, Josette Hoekstra-Weebers en Mecheline van der Linden</i>	33
4 De rol van de huisarts en de specialist in de oncologische ketenzorg <i>Fons Mathot</i>	43
5 Kanker: epidemiologie en behandeling (curatief versus palliatief) <i>Alexander de Graeff</i>	53
Deel II Communicatie	
<i>Harry van de Wiel</i>	62
6 Slechtnieuwsgesprek <i>Dorothe Vessies, Jan Roodenburg en Rachel Dopheide</i>	65
7 Moeilijke gesprekken, moeilijke verhoudingen: de kunst van het communicatief repareren <i>Harry van de Wiel en Marieke Paarlberg</i>	77
8 Verlies en ontkenning <i>Tineke Vos en Astrid Lipplaa</i>	91
9 Gedeelde besluitvorming <i>Anne Stiggelbout, Fania Gärtner en Corrie Marijnen</i>	103
10 Tijdig spreken over het levenseinde <i>Monique Lander en Alexander de Graeff</i>	113
Deel III Klachten en symptomen	
<i>Hanneke de Haes en Marc Jacobs</i>	124
11 Depressie <i>Renske van den Brink-Schimmel en Marjolein Bannink</i>	129
12 'Nooit meer gewoon een pijntje', over angst bij kanker <i>Anette Pet, Miranda Ernst, Marije van der Lee</i>	141
13 Vermoeidheid na behandeling van kanker <i>Marieke Gielissen, Stans Verhagen en Hans Knoop</i>	151

Deel IV Familie en kanker

- Leo Gualthérie van Weezel en Christien de Jong* 162
- 14 **De effecten van kanker in een gezin met jonge kinderen**
Petra Hoogendoorn, Mecheline van der Linden en Jaap Reijneveld 167
- 15 **Omgaan met een angstige jongvolwassen patiënt en diens familie**
Mecheline van der Linden en Martine Chamuleau 177
- 16 **Als kanker erfelijk is**
Daniela Hahn, Eveline Bleiker en Lizet van der Kolk 187
- 17 **Psychosociale zorg voor migranten met kanker**
Fuusje de Graaff en Marijanne van der Schalk 205

Deel V Leven met de gevolgen van de ziekte en de behandeling

- Floortje Mols* 218
- 18 **Langdurige en late effecten van ziekte en behandeling**
Janine Nuver en Grieteke Pool 221
- 19 **Cognitieve veranderingen**
Sanne Schagen en Willem Boogerd 233
- 20 **Werkproblematiek**
Saskia Duijts en David Bruinvels 241
- 21 **Vruchtbaarheid en fertiliteitspreservatie bij vrouwen met kanker**
Eline van Dulmen-den Broeder, Mariëtte Goddijn en Mette Hazenberg 253
- 22 **Seksualiteit**
Hester Pastoor en Christine Segeren 267
- 23 **Medisch specialistische oncologische revalidatie**
Jan-Paul van den Berg en Christine Brouwer-Dudok de Wit 279

Deel VI Existentiële problematiek

- Suzanne van de Vathorst* 288
- 24 **Existentiële pijn: een palliatieve-zorgbenadering**
Marc Desmet en Birgit Wijngaerts 291
- 25 **Stoppen met behandelen**
Noortje Schoenmakers en Hans van Delden 303
- 26 **Leven in blessuretijd**
Fons Mathot en Piet van Leeuwen 313
- 27 **Ars Moriendi**
Fons Mathot, Mecheline van der Linden en Carlo Leget 323

Deel VII Zorg voor de zorgenden

- Mariska Koster* 334
- 28 **Wat vraagt het van de arts?**
Mariska Overman, Rob Bruntink en Robert Pierik 337

29	Burn-out	
	<i>Jelle Prins en Frank van der Heijden</i>	347
30	Bezieling in de zorg: tussen betrokkenheid en distantie	
	<i>Jelle Prins en Frank van der Heijden</i>	357
	Personalia	365
	Register	369

Personalia

- Dr.dr.s E.J. Aukema, gezondheidszorgpsycholoog, hoofd Ingeborg Douwes Centrum, Amsterdam.
- Dr. M. Bannink, psychiater, Haaglanden Medisch Centrum (HMC), Den Haag.
- Dr. J.P. van den Berg, Revalidatiearts Ciran, Venlo.
- Dr. E.M.A. Bleiker, gz-psycholoog en onderzoeker, groepsleider binnen de divisie Psychosociaal Onderzoek en Epidemiologie/polikliniek Familiaire Tumoren, Antoni van Leeuwenhoek, Amsterdam.
- Dr. W. Boogerd, neuroloog, Antoni van Leeuwenhoek, Amsterdam.
- R.J. van den Brink-Schimmel, internist-oncoloog in opleiding, afdeling Medische Oncologie, UMC Utrecht.
- Dr. A.C. Brouwer-Dudok de Wit, klinisch psycholoog/psychotherapeut, mede-eigenaar van de BOS-groep, therapie en training, Badhoevedorp.
- Dr. D.J. Bruinvels, klinisch arbeidsgeneeskundige oncologie, IKA-Ned, Amsterdam.
- R. Bruntink, journalist/auteur gespecialiseerd in palliatieve zorg en hospicezorg.
- Dr. M.E.D. Chamuleau, internist-hematoloog, afdeling Hematologie, VUmc, Amsterdam.
- Prof. J.J.M. van Delden, hoogleraar medische ethiek, Julius Centrum/UMC Utrecht.
- Dr. M. Desmet, jezuïet, arts palliatieve zorg, Jessa Ziekenhuis, Hasselt, België.
- R.J.M. Dopheide, verpleegkundig specialist, afdeling Mond-, Kaak- en Aangezichtschirurgie, sectie Oncologie, UMCG, Groningen.
- Dr. S.F.A. Duijts, senior onderzoeker, sociale geneeskunde/psychosociaal onderzoek en epidemiologie, VU medisch centrum/Antoni van Leeuwenhoek, Amsterdam.
- Dr. E. van Dulmen-den Broeder, senior onderzoeker langetermijneffecten na kinderkanker, epidemioloog, VU medisch centrum, afdeling Kinderoncologie/-hematologie, Amsterdam.
- Dr. M.F. Ernst, oncologisch chirurg, Alexander Monro Borstkankerziekenhuis, Bilthoven.
- Dr. F.R. Gärtner, psycholoog, postdoc onderzoeker, afdeling Medische Besliskunde, Leids Universitair Medisch Centrum, Leiden.
- Dr. M.F.M. Gielissen, klinisch psycholoog, afdeling Medische Psychologie, AMC, Amsterdam.
- Prof.dr. M. Goddijn, reproductief gynaecoloog, Centrum voor Voortplantingsgeneeskunde, AMC, Amsterdam.
- Dr. F.M. de Graaff, trainer en onderzoeker in Projectbureau MUTANT en hoofddocent faculteit Social Work, Haagse Hogeschool, Den Haag.
- Dr. A. de Graeff, internist-oncoloog en hospice-arts, afdeling Medische Oncologie, UMC, Utrecht; Academisch Hospice Demeter, de Bilt.
- L.M. Gualthérie van Weezel, psychiater/psychotherapeut, voorheen Antoni van Leeuwenhoek Ziekenhuis, Amsterdam.
- Prof.dr. J.C.J.M. de Haes, emeritus hoogleraar Medische Psychologie, AMC, Amsterdam.
- D.E.E. Hahn, gz-psycholoog en seksuoloog NVVS, Dienst Begeleiding en Ondersteuning/ Polikliniek Familiaire Tumoren, Antoni van Leeuwenhoek, Amsterdam en Psychologiepraktijk D. Hahn, Hilversum.

- Dr. M.D. Hazenberg, internist-hematoloog, afdeling Hematologie, AMC, Amsterdam.
- Dr. F.M.M.A. van der Heijden, psychiater, opleider medisch specialisten, Vincent van Gogh voor geestelijke gezondheidszorg, Venray.
- Dr. J.E.H.M. Hoekstra-Weebers, medisch socioloog, Wenckebach Instituut, UMCG, Groningen.
- Ir. A.P.Y. Hoogendoorn, technisch bedrijfskundige, ervaringsdeskundige en promovenda, afdeling Medische Besliskunde, Leids Universitair Medisch Centrum, Leiden.
- Dr. M. Jacobs, research consultant, Pharmerit International, Rotterdam.
- C.F. de Jong, vrijgevestigd gz-psycholoog en psychotherapeut, Psychologisch Adviesbureau Foelkel en de Jong en Amsterdams Instituut voor Gezins- en Relatietherapie, Amsterdam.
- Dr. J.A. Knoop, klinisch psycholoog, afdeling Medische Psychologie, AMC, Amsterdam.
- Dr. L.E. van der Kolk, klinisch geneticus, hoofd Polikliniek Familiaire Tumoren, Antoni van Leeuwenhoek, Amsterdam.
- M.E.Y. Koster, arts, senior medisch adviseur Zilveren Kruis, Leusden.
- Dr. M.L. van der Lee, hoofd wetenschappelijk onderzoek Helen Dowling Instituut, gz-psycholoog en Cognitief gedragstherapeut, Bilthoven.
- P.W. van Leeuwen, specialist ouderengeneeskunde Johannes Hospitium Vleuten en Wilnis. Tevens palliatief consulent van het St. Antonius Ziekenhuis, Utrecht.
- Prof.dr. C. Leget, hoogleraar zorgethiek, Universiteit voor Humanistiek Utrecht en bijzonder hoogleraar ethische en spirituele vragen in de palliatieve zorg vanuit de Associatie Hospicezorg Nederland.
- Dr. M.H.M. van der Linden, klinisch psycholoog/praktijkopleider, afdeling Medische Psychologie, VU medisch centrum, Amsterdam.
- A. Lipplaa, aios interne geneeskunde, Leids Universitair Medisch Centrum, Leiden.
- Prof.dr. C.A.M. Marijnen, radiotherapeut, hoogleraar radiotherapie, hoofd afdeling Radiotherapie, Leids Universitair Medisch Centrum, Leiden.
- A.M. Mathot, huisarts en hospice-arts Johannes Hospitium Vleuten en Wilnis.
- Dr. F. Mols, universitair docent, departement Medische en Klinische Psychologie, Tilburg University, Tilburg.
- Dr. J. Nuver, internist-oncoloog, afdeling Medische Oncologie, UMCG, Groningen.
- M. Overman, docent/theologe, gespecialiseerd in bespreekbaar maken van de dood.
- Dr. K.M. Paarlberg, gynaecoloog, afdeling Verloskunde en Gynaecologie, Gelre ziekenhuizen, Apeldoorn.
- H. Pastoor, psychotherapeut BIG, seksuoloog NVVS, hoofdopleider opleiding Seksuologie RINO Amsterdam, voorzitter NVVS, afdeling Verloskunde en Gynaecologie, Erasmus MC, Rotterdam.
- J.G. Pet, klinisch psycholoog en psychotherapeut BIG, supervisor Vereniging voor Cognitieve Gedragstherapie, hoofd patiëntenzorg, Helen Dowling Instituut, Bilthoven.
- Dr. E.G.J.M. Pierik, oncologisch chirurg, Isala Kliniek, Zwolle.
- Dr. G. Pool, klinisch psycholoog, universitair docent, afdeling Gezondheidswetenschappen, sectie Health Psychology, UMCG, Groningen.
- Dr. J.T. Prins, decaan MCL Academie, directielid Medisch Centrum Leeuwarden.

Prof.dr. J.L.N. Roodenburg, mond-, kaak- en aangezichtschirurgie, afdeling Oncologie, UMCG, Groningen.

W.J.T. Lander, huisarts, huisartsenpraktijk Rekveldt & Lander, Rotterdam.

Dr. J.C. Reijneveld, neuroloog, afdeling Neurologie & Hersentumorcentrum Amsterdam, VU medisch centrum, Amsterdam.

Dr. S.B. Schagen, klinisch neuropsycholoog, Antoni van Leeuwenhoek, Amsterdam.

M.W.H van der Schalk, hospicearts en consulent palliatieve zorg, Amsterdam.

N. Schoenmakers, internist-oncoloog, Noordwest Ziekenhuisgroep, locatie Alkmaar.

Dr. C.M. Segeren, internist-hematoloog/oncoloog en seksuoloog NVVS i.o., Erasmus MC, Rotterdam.

Prof.dr. A.M. Stiggelbout, epidemioloog, hoogleraar medische besliskunde, afdeling Medische Besliskunde, Leids Universitair Medisch Centrum, Leiden.

Prof.dr. S. van de Vathorst, universitair hoofddocent gezondheidsethiek, medische ethiek en filosofie, Erasmus MC, Rotterdam, bijzonder hoogleraar kwaliteit van de laatste levensfase en van sterven, AMC, Amsterdam.

Dr. C.A.H.H.V.M.V. Verhagen, internist-oncoloog, medische oncologie, anesthesiologie (palliatieve zorg), Radboudumc, Nijmegen.

T.F.M. Vessies, gz-psycholoog, docent Communicatie & Samenwerking aios, Wenckebach Instituut, UMCG, Groningen.

Dr. M.S. Vos, ziekenhuispsychiater, consulent palliatieve zorg, Haaglanden Medisch Centrum, Den Haag.

Prof.dr. H.B.M. van de Wiel, hoogleraar gezondheidspsychologie, hoofd expertisecentrum voor Communicatie, Leiderschapsontwikkeling, Assessment & Samenwerking, Wenckebach Instituut, UMCG, Groningen.

Dr. B. Wijngaerts, arts palliatieve zorg, Jessa Ziekenhuis, Hasselt, België.

[Faint, illegible handwritten text in cursive script, possibly bleed-through from the reverse side of the page.]

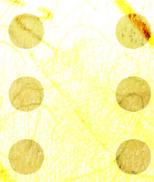

[Faint, illegible handwritten text in cursive script, continuing from the top section or bleed-through.]

[Handwritten text in various colors and orientations, including "PL. 666" and "PL. 666" repeated multiple times.]

Ja Nee

10

9

8

7

Ja Nee

6

5

4

Ja Nee

3

2

Ja Nee

1

0

Ja Nee

